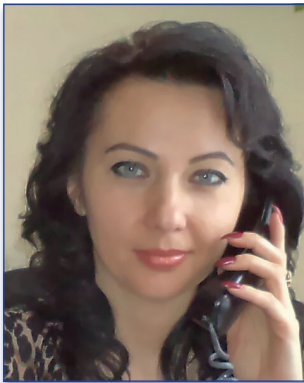

Тетяна Слободяник

DOI: <https://doi.org/10.32353/acfs.13.2026.12>
УДК 347.948

Тетяна Слободяник,

кандидатка юридичних наук, доцентка,
Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського
м. Кременчук, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1838-5781>

e-mail: tslobodnyak78@gmail.com

Особливості застосування результатів судових експертиз у цивільному судочинстві: проблеми та перспективи

ФІНАНСУВАННЯ

Це дослідження не отримувало жодних спеціальних грантів від фінансуючих організацій у державному, комерційному чи некомерційному секторах.

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

Фінансуюча сторона не брала участі в розробці дизайну дослідження, зборі та аналізі даних, прийнятті рішення про публікацію або підготовці рукопису.

УЧАСНИКИ

Автор брав участь виключно в інтелектуальній дискусії, що лежить в основі цієї статті, дослідженні прецедентного права, написанні та редагуванні, і несе відповідальність за зміст та інтерпретацію.

ДЕКЛАРАЦІЯ ПРО КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ

Автор заявляє, що у нього немає конфлікту інтересів.

CREATIVE COMMONS 4.0 ATTRIBUTION INTERNATIONAL (CC_BY_4.0)

Ця стаття з відкритим доступом, поширена на умовах Ліцензії атрибуції Creative Commons (CC_BY_4.0), що дає змогу необмежено використовувати, поширювати й відтворювати на будь-якому носії за умови посилання на оригінального(-их) автора(-ів) та джерела.

У сучасному цивільному судочинстві застосування результатів судових експертиз є ключовим засобом доказування, але водночас супроводжується суттєвими проблемами оцінки, достовірності та практичного використання експертних висновків у судових рішеннях. Метою дослідження є аналіз сучасних проблем застосування результатів судових експертиз у цивільних справах та визначення перспектив їх удосконалення.

Використано аналітичний, порівняльно-правовий методи, а також аналіз сучасної судової практики та наукових публікацій.

Встановлено, що проблеми пов'язані з неоднорідністю методик, відсутністю єдиних стандартів оцінки висновків, а також недостатньою кваліфікацією експертів і суб'єктивною оцінкою судом результатів експертиз; запропоновано напрями удосконалення правового регулювання та методичного забезпечення.

Результати дослідження свідчать про необхідність адаптації законодавства й судової практики до сучасних викликів для забезпечення об'єктивності та ефективності цивільного процесу.

Ключові слова: судова експертиза, цивільний процес, експертний висновок, доказування, стандарти експертизи, судова практика.

Постановка наукової проблеми. Судова експертиза у цивільному судочинстві формує один із центральних способів встановлення фактичних обставин справи, особливо в ситуаціях, де потребуються спеціальні знання у технічних, економічних, медичних чи інших галузях. Однак останніми роками практика застосування експертних висновків зазнає критики: суди нерідко ставлять під сумнів достовірність експертиз, винаймають суперечності в методиках їх проведення, експерти мають неоднорідну кваліфікацію, а законодавство України потребує уточнення ключових процесуальних норм.

Ці обставини підкреслюють наукову та практичну значущість теми, оскільки судові рішення, побудовані на сумнівних або неправильно оцінених експертних висновках, ставлять під загрозу верховенство права та забезпечення справедливості в цивільному процесі.

Метою статті є комплексне дослідження особливостей застосування результатів судових експертиз у цивільному судочинстві України, виявлення ключових проблем їх оцінки та використання як засобу доказування, а також обґрунтування перспективних напрямів удосконалення правового регулювання, методичного забезпечення та судової практики для підвищення об'єктивності, ефективності та єдності цивільного процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання призначення та використання результатів судових експертиз у цивільному судочинстві постійно перебуває в центрі уваги провідних українських правознавців. Фундаментальні теоретичні засади функціонування інституту судової експертизи закладені у працях таких науковців, як А. О. Селіванов, Т. С. Ківалова, О. С. Чернявська, С. С. Мирза.

Tetyana Slobodyanik,

FEATURES OF THE USE OF FORENSIC EXPERT FINDINGS IN CIVIL PROCEEDINGS: CHALLENGES AND PROSPECTS

In modern civil proceedings, the use of forensic examination results is a key means of proof, but at the same time is accompanied by significant problems regarding the assessment, reliability, and practical application of expert conclusions in court decisions. The aim of this study is to analyze current problems in the application of forensic examination results in civil cases and to identify prospects for their improvement.

Analytical and comparative legal methods were used, as well as an analysis of current judicial practice and scientific publications.

It has been established that the problems are related to the heterogeneity of methodologies, the lack of uniform standards for evaluating findings, as well as the insufficient qualifications of experts and the court's subjective evaluation of expert findings; directions for improving legal regulation and methodological support are proposed.

The results of the study indicate the need to adapt legislation and judicial practice to contemporary challenges to ensure the objectivity and effectiveness of civil proceedings.

Keywords: forensic examination, civil proceedings, expert opinion, evidence, standards of examination, judicial practice.

Так, А. О. Селіванов у своєму дослідженні акцентував увагу на тому, що тривалий час ігнорування спеціальних знань вважалося перевагою суддів, які звертались по них у судовій експертизі лише технічного призначення (зокрема, автотехнічна, будівельна та інші). Визнання необхідності спеціальних знань, які б давали додаткові аргументи, виникло несподівано, коли аргументація і доказова база значно розширили знання судді, його переконаність стала реальною в судовому процесі, в якому повноцінно проявила себе експертиза як безстороннє, професійне дослідження обставин справи, і сторона, яка навіть, здається, програє у суді, судову експертизу застосовує як додатковий аргумент для органу правосуддя та всіх учасників судочинства¹.

Окремі аспекти процесуального статусу експерта та критеріїв допустимості висновку в контексті оновленого ЦПК України детально аналізувала Т. С. Ківалова, зазначаючи, що «допустимість висновку експерта як засобу доказування у цивільному процесі обумовлена не лише формальним дотриманням вимог закону щодо призначення експертизи, а й суворим дотриманням науково обгрунтованої методики дослідження, що є запобіжником відхилення такого доказу судом як неналежного»². С. С. Мирза, досліджуючи психологічну експертизу в цивільних справах та її значення для встановлення обставин справи, доходить висновку, що сучасна практика свідчить про існування низки проблем: нечітке визначення меж компетенції експерта, спроби покласти на нього правову оцінку дій сторін, суперечності щодо обсягу матеріалів справи, з якими може ознайомлюватися експерт, а також відсутність єдиних підходів до оцінки експертних висновків³. Досліджуючи юридичну природу висновку експерта, О. С. Чернявська доходить висновку, що в деяких категоріях справ висновок експерта є необхідним (обов'язковим) засобом доказування, оскільки дозволяє з найбільшою ймовірністю встановити наявність або відсутність обставин (фактів), які входять до предмета доказування та мають значення для ухвалення рішення⁴.

Незважаючи на значний масив напрацювань, дискусійними залишаються питання усунення суперечностей між висновками різних експертів та механізми реалізації їхньої відповідальності.

В Україні судово-експертну діяльність здійснюють державні спеціалізовані установи (науково-дослідні інститути судових експертиз Міністерства юстиції України, експертні служби Міністерства внутрішніх справ, Міністерства охорони здоров'я та інших відомств), їхні територіальні філії та відділення, експертні установи комунальної форми власності, а також атестовані судові експерти, які не є працівниками зазначених установ, та інші фахівці (експерти) з відповідних галузей знань.

Діяльність цих суб'єктів здійснюється у порядку та на умовах, визначених Законом України «Про судову експертизу» від 25.02.1994 № 4038-XII та Інструкцією про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, затвердженою наказом Міністерства юстиції України від 08.10.1998 № 53/5 (зі змінами та доповненнями).

Важливим елементом забезпечення прозорості та контролю є Державний реєстр атестованих судових експертів, який веде Міністерство юстиції України. Внесення відомостей до реєстру є обов'язковою умовою для здійснення судово-експертної діяльності особами, які не працюють у державних спеціалізованих установах. Реєстр є публічним і доступним на офіційному вебпорталі Мін'юсту, що дозволяє учасникам процесу перевіряти кваліфікацію та спеціалізацію експерта.

Висновок експерта як вид доказу, призначення судової експертизи, оцінка висновку експерта судом та інші питання інституту судових експертиз

¹ Селіванов А. О. Судова експертиза – шлях до істини. Голос України. 2021. 15 квітня.

² Ківалова Т. С. Процесуальний статус експерта та висновок експерта як засіб доказування у цивільному процесі. Актуальні проблеми держави і права. 2018. Вип. 79. С. 51–57.

³ Мирза С. С. Межі застосування та характерні ознаки судово-психологічної експертизи у цивільному процесі // Науковий вісник Ужгородського нац. ун-ту. Серія: Право. – 2025. – № 1 (91). С. 387–393.

⁴ Чернявська О. С. Висновок експерта як засіб доказування у цивільному судочинстві України. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету, 2025. Серія ПРАВО. Випуск 92: частина 1. С. 595–601.

Tetyana Slobodyanik,

**BESONDERHEITEN BEI
DER ANWENDUNG DER
ERGEBNISSE FORENSISCHER
UNTERSUCHUNGEN IN
ZIVILVERFAHREN: PROBLEME
UND PERSPEKTIVEN**

In modernen Zivilverfahren stellt die Anwendung der Ergebnisse forensischer Untersuchungen ein zentrales Beweismittel dar, geht jedoch gleichzeitig mit erheblichen Problemen bei der Bewertung, Verlässlichkeit und praktischen Verwertung von Gutachten in Gerichtsentscheidungen einher. Ziel der Forschung ist es, die modernen Probleme der Anwendung der Ergebnisse forensischer Untersuchungen in Zivilsachen zu analysieren und die Aussichten für deren Verbesserung zu ermitteln.

Zum Einsatz kamen analytische, rechtsvergleichende Methoden sowie Analysen der modernen Gerichtspraxis und wissenschaftlicher Publikationen.

Es wurde festgestellt, dass die Probleme mit der Heterogenität der Methoden, dem Fehlen einheitlicher Standards zur Bewertung von Schlussfolgerungen sowie der unzureichenden Qualifikation von Sachverständigen und der subjektiven Bewertung der Prüfungsergebnisse durch das Gericht zusammenhängen; Es werden Hinweise zur Verbesserung der gesetzlichen Regelung und methodischen Unterstützung vorgeschlagen.

Die Ergebnisse der Studie weisen auf die Notwendigkeit hin, Gesetzgebung und Gerichtspraxis an moderne Herausforderungen anzupassen, um die Objektivität und Effizienz des Zivilprozesses sicherzustellen.

Schlüsselwörter: forensische Untersuchung, Zivilprozess, Sachverständigengutachten, Beweismittel, Untersuchungsstandards, Gerichtspraxis.

Особливості застосування результатів судових експертиз у цивільному судочинстві: проблеми та перспективи

пертиз у цивільному процесі регулюються Цивільним процесуальним кодексом України (далі – ЦПК). Відповідно до статті 110 ЦПК, висновок експерта для суду не має заздалегідь встановленої сили і оцінюється судом разом із іншими доказами за правилами, встановленими статтею 89 цього Кодексу, а саме:

1. Суд оцінює докази за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному, об'єктивному та безпосередньому дослідженні наявних у справі доказів.

2. Жодні докази не мають для суду заздалегідь встановленої сили. Суд оцінює належність, допустимість, достовірність кожного доказу окремо, а також достатність і взаємний зв'язок доказів у їх сукупності.

3. Суд надає оцінку як зібраним у справі доказам в цілому, так і кожному доказу (групі однотипних доказів), який міститься у справі, мотивує відхилення або врахування кожного доказу (групи доказів).

4. У справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави суд ухвалює рішення на користь тієї сторони, сукупність доказів якої є більш переконливою порівняно з сукупністю доказів іншої сторони⁵.

Відповідно до статті 4 Закону України «Про судову експертизу» від 25 лютого 1994 року № 4038-XII, незалежність судового експерта та правдивість його висновку забезпечуються:

- визначенням законом порядку призначення судового експерта;
- заборонаю під загрозою передбаченої законом відповідальності втручатися будь-кому в проведення судової експертизи;
- існуванням установ судових експертиз, незалежних від органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування та суду;
- створенням необхідних умов для діяльності судового експерта, його матеріальним і соціальним забезпеченням;
- кримінальною відповідальністю судового експерта за надання завідомо неправдивого висновку та відмову без поважних причин від виконання покладених на нього обов'язків;
- можливістю призначення повторної судової експертизи;
- присутності учасників процесу в передбачених законом випадках під час проведення судової експертизи⁶.

З аналізу зазначених норм випливає, що законодавець створив достатньо розгалужену систему гарантій незалежності та об'єктивності судового експерта. Водночас для суду висновку експерта залишається лише одним із засобів доказування, який не має заздалегідь встановленої сили та підлягає всебічній оцінці в сукупності з іншими доказами. Такий підхід відповідає принципам змагальності та вільної оцінки доказів, однак на практиці створює певні труднощі, пов'язані з відсутністю у суддів спеціальних знань для повноцінної перевірки наукової обґрунтованості висновків. Сучасна судова практика Верховного Суду демонструє суворий підхід до оцінки форми та змісту висновку експерта.

Важливою є правова позиція, викладена у постанові Верховного Суду (далі – ВС) від 06.05.2020 у справі № 201/11183/16-ц. Суд наголосив, що у разі ухилення учасника справи від подання експертам необхідних матеріалів або від іншої участі в експертизі (якщо це унеможливило її проведення), суд залежно від того, хто ухиляється, відповідно до статті 146 ЦПК України може визнати факт, для з'ясування якого експертиза була призначена, або відмовити у його визнанні (стаття 109 ЦПК). Це є дієвим механізмом протидії процесуальним зловживанням.

У постанові Касаційного цивільного суду ВС (далі – КЦС ВС) від 06.01.2025 у справі № 569/8833/20 підкреслено, що висновок експерта не має для суду заздалегідь встановленої сили, проте його спростування має відбуватися шляхом призначення повторної експертизи або надання іншого експертного висновку. Висновок визнається неповним, коли експерт дослідив не всі подані йому об'єкти чи не дав вичерпних відповідей

⁵ Цивільний процесуальний кодекс України, 2004// <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#n6774>

⁶ Закон України «Про судову експертизу» від 25 лютого 1994 року № 4038-XII// <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>

на порушені перед ним питання. Неясним вважається висновок, який нечітко викладений або має невизначений, неконкретний характер. В ухвалі про призначення додаткової експертизи суду необхідно зазначати, які висновки експерта суд вважає неповними чи неясними або які обставини зумовили необхідність розширення експертного дослідження. Повторна експертиза призначається, коли є сумніви у правильності висновку експерта, пов'язані з його недостатньою обґрунтованістю чи з тим, що він суперечить іншим матеріалам справи, а також за наявності істотного порушення процесуальних норм, які регламентують порядок призначення і проведення експертизи. Суд не може самостійно, не володіючи спеціальними знаннями, відкинути наукові висновки експерта лише на підставі власних логічних міркувань чи показань свідків⁷.

Заслуговує на увагу позиція КЦС ВС, викладена у Постанові від 20.12.2023 у справі № 172/313/21 стосовно того, що висновок експерта не може бути визнаний належним та допустимим доказом, якщо в ньому всупереч вимогам ст. 106 ЦПК України не зазначено, що він підготовлений для подання до суду. ВС підтримав апеляційний суд, який відхилив висновок експертів від 09.02.2022 № 473-22 саме з цієї підстави⁸.

Також слід звернути увагу на класичну позицію КЦС ВС у Постанові від 28.03.2018 у справі № 520/8073/16-ц, на яку постійно посилаються пізніші постанови ВС, стосовно обов'язку суду при перевірці й оцінці експертного висновку з'ясувати:

- достатність поданих експертів об'єктів дослідження;
- повноту відповідей на поставлені питання та їх відповідність іншим фактичним даним;
- узгодженість між дослідницькою частиною та підсумковим висновком;
- обґрунтованість експертного висновку та його узгодженість з іншими матеріалами справи. Відмова у прийнятті доказів на спростування висновку експертизи має бути належно мотивованою⁹.

Неоднорідність підходів до оцінки обґрунтованості висновку судово-психіатричної експертизи призводить до скасування відповідних рішень в касаційному порядку. Так КЦС ВС Постановою від 30.05.2024 у справі № 229/7156/19 скасував рішення апеляції¹⁰ бо та віддала перевагу комісійному висновку лише через статус установи, не оцінивши його на відповідність нормативним і методичним вимогам. Було залучено висновок фахівця, який виявив істотні порушення (неповнота аналізу, невідповідність діагнозу тощо). ВС наголосив: перевага не надається автоматично через комісійність чи авторитет установи — потрібна оцінка наукової обґрунтованості¹⁰.

Відповідно до частини четвертої статті 10 ЦПК України, суд застосовує при розгляді справ Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року і протоколи до неї, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, та практику Європейського суду з прав людини як джерело права.

Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ) у своїй практиці приділяє значну увагу питанню судових експертиз, розглядаючи їх через призму статті 6 Конвенції (право на справедливий суд).

Ключовими справами ЄСПЛ проти України та інших держав є:

- справа «Бочан проти України (№ 2)» (Bochan v. Ukraine № 2, 2015), яка хоч і стосується перегляду за винятковими обставинами, але Суд наголосив на «вкрай свавільному» тлумаченні доказів національними судами, що включає і неналежну оцінку експертних висновків¹¹;

Tetiana Slobodianyk,

CARACTÉRISTIQUES DE L'APPLICATION DES RÉSULTATS DES ANALYSES SCIENTIFIQUES DANS LES PROCÉDURES CIVILES : PROBLÈMES ET PERSPECTIVES

Dans les procédures civiles modernes, l'application des résultats des analyses scientifiques est un moyen de preuve essentiel, mais elle s'accompagne en même temps de problèmes importants d'évaluation, de fiabilité et d'utilisation pratique des avis d'experts dans les décisions de justice. L'objectif de l'étude est d'analyser les problèmes actuels d'application des résultats des analyses scientifiques dans les affaires civiles et de déterminer les perspectives de leur amélioration.

Des méthodes analytiques et relativement juridiques ont été utilisées, ainsi qu'une analyse de la pratique judiciaire moderne et des publications scientifiques.

Il a été établi que les problèmes sont liés à l'hétérogénéité des méthodes, à l'absence de normes uniformes pour l'évaluation des conclusions, ainsi qu'à la qualification insuffisante des experts et à l'évaluation subjective des résultats des examens par le tribunal ; des orientations pour améliorer la réglementation juridique et le soutien méthodologique ont été proposées.

Les résultats de l'étude indiquent la nécessité d'adapter la législation et la pratique judiciaire aux défis modernes pour assurer l'objectivité et l'efficacité du processus civil.

Mots-clés : analyse scientifique, procédure civile, avis d'expert, preuve, normes d'examen, pratique judiciaire.

⁷ Постанова КЦС ВС від 06.01.2025 у справі № 569/8833/20// https://zakononline.ua/court-decisions/show/124331337#google_vignette

⁸ Постанова КЦС ВС від 20.12.2023 у справі № 172/313/21// <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115821880>

⁹ Постанова КЦС ВС від 28.03.2018 у справі № 520/8073/16-ц // <https://reyestr.court.gov.ua/Review/73219620>

¹⁰ Постанова КЦС ВС від 30.05.2024 у справі № 229/7156/19// reyestr.court.gov.ua/Review/119559462

¹¹ Рішення ЄСПЛ у справі «Бочан проти України (№ 2)» // https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_a43#Text

**SPECYFIKA ZASTOSOWANIA
WYNIKÓW BADAŃ
KRYMINALISTYCZNYCH W
POSTĘPOWANIU CYWILNYM:
PROBLEMY I PERSPEKTYWY**

We współczesnym postępowaniu cywilnym wykorzystanie wyników badań kryminalistycznych jest kluczowym środkiem dowodowym, ale jednocześnie towarzyszą mu istotne problemy oceny, rzetelności i praktycznego wykorzystania opinii biegłych w orzecznictwie sądowym. Celem badań jest analiza współczesnych problemów stosowania wyników badań kryminalistycznych w sprawach cywilnych oraz określenie perspektyw ich poprawy.

Wykorzystano analityczne, porównawcze metody prawne, analizę współczesnej praktyki sądowej i publikacji naukowych.

Stwierdzono, że problemy wiążą się z niejednorodnością metod, brakiem jednolitych standardów oceny wniosków, a także niewystarczającymi kwalifikacjami biegłych i subiektywną oceną wyników badań przez sąd; zaproponowano kierunki poprawy regulacji prawnych i wsparcia metodycznego.

Wyniki badania wskazują na potrzebę dostosowania prawodawstwa i praktyki sądowej do współczesnych wyzwań, aby zapewnić obiektywność i efektywność procesu cywilnego.

Słowa kluczowe: badanie kryminalistyczne, proces cywilny, opinia biegłego, materiał dowodowy, standardy przesłuchania, praktyka sądowa.

- справа «Mantovanelli проти Франції» (1997). Суд встановив, що заявники не мали реальної можливості ефективно прокоментувати висновок експерта, оскільки вони не були присутні при допиті свідків експертом та не мали доступу до документів, які він аналізував. ЄСПЛ наголосив, що право на змагальний розгляд означає можливість сторін знати про всі надані докази та зауваження з метою впливу на рішення суду¹²;
- справа «Augusto проти Франції» (2003). Суд визнав порушення права на справедливий суд, оскільки медичний експерт, призначений судом, не надав заявнику копію свого висновку до судового засідання, що позбавило останнього можливості підготувати аргументовану відповідь¹³;
- справа «Letinčić проти Хорватії» (2016). Суд підтвердив, що висновок експерта не є обов'язковим для суду. Однак, якщо суд вирішує відійти від висновків експертизи, він повинен надати надзвичайно вагомі та чіткі причини для цього. Водночас, національні суди не зобов'язані призначати нову експертизу кожного разу, коли сторона не згодна з висновком, якщо існуюча експертиза є повною та обґрунтованою¹⁴.

Висновки. Проведене дослідження підтверджує, що судова експертиза залишається одним із найважливіших і найбільш дієвих інститутів доказування в сучасному цивільному судочинстві України. У справах, де для правильного вирішення необхідні спеціальні знання (технічні, економічні, медичні, психологічні, будівельні тощо), експертний висновок часто стає ключовим елементом, що дає змогу об'єктивно встановити фактичні обставини справи. Водночас ефективність цього інституту на сьогодні суттєво обмежена низкою системних проблем.

Аналіз нормативно-правової бази, наукових джерел та актуальної судової практики Верховного Суду України свідчить про існування таких основних недоліків:

- неоднорідність методик проведення різних видів експертиз та відсутність єдиних обов'язкових стандартів;
- різний рівень професійної кваліфікації експертів і недосконалість системи їхньої атестації та постійного підвищення кваліфікації;
- суб'єктивізм в оцінці експертних висновків суддями, які не завжди володіють достатніми спеціальними знаннями для повноцінної перевірки наукової обґрунтованості висновків;
- недосконалість процесуального механізму призначення, проведення та оцінки експертиз, що призводить до зловживань, затягування процесу та призначення необґрунтованих повторних і додаткових досліджень;
- недостатня регламентація відповідальності експертів за надання висновків неналежної якості.

Верховний Суд України послідовно відстоює принцип вільної оцінки доказів (стаття 89 ЦПК України), підкреслюючи, що висновок експерта не має заздалегідь встановленої сили. Судова практика формує чіткі критерії оцінки експертних висновків: достатність об'єктів дослідження, повнота відповіді, внутрішня узгодженість, наукова обґрунтованість та відповідність іншим матеріалам справи. Водночас суди не можуть відкидати висновки експертів лише на підставі власних логічних міркувань без спеціальних знань, що є важливим запобіжником від свавілля.

Практика Європейського суду з прав людини, яку Україна зобов'язана застосовувати відповідно до статті 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», наголошує на необхідності забезпечення змагальності, доступу сторін до експертних матеріалів та можливості ефективного оскарження ви-

¹² Рішення ЄСПЛ у справі «Mantovanelli проти Франції» (1997) // <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58023>

¹³ Рішення ЄСПЛ у справі «Augusto проти Франції» (2003) // <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-117241>

¹⁴ Рішення ЄСПЛ у справі «Letinčić проти Хорватії» (2016) // <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-162422>

снівків. Національне законодавство та судова практика поступово адаптуються до цих стандартів, проте темпи таких змін є недостатніми.

References.

- Zakon Ukrainy «Pro sudovu ekspertyzu» vid 25 liutoho 1994 roku [Law of Ukraine «On Forensic Expertise» dated February 25, 1994]
№ 4038-XII// <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> [in Ukrainian]
Kivalova T. S. Protsesualnyi status eksperta ta vysnovok eksperta yak zasib dokazuvannya u tsyvilnomu protsesi [Kivalova T. S. Procedural status of an expert and an experts opinion as a means of proof in a civil process.] Aktualni problemy derzhavy i prava. 2018. Vyp. 79. S. 51–57 [in Ukrainian]
Myrza S. S. Mezhi zastosuvannya ta kharakterni oznaky sudovo psykholohichnoi ekspertyzy u tsyvilnomu protsesi [Mirza S.S. Limits of application and characteristic features of forensic psychological examination in civil proceedings]// Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho nats. un tu. Serii: Pravo. – 2025. – № 1 (91). S. 387-393[in Ukrainian]
Postanova VS vid 06.05.2020 u spravi № 201/11183/16-ts// <https://zakononline.ua/court-decisions/show/89130842> [in Ukrainian]
Postanova KTsS VS vid 06.01.2025 u spravi № 569/8833/20// https://zakononline.ua/court-decisions/show/124331337#google_vignette [in Ukrainian]
Postanova KTsS VS vid 20.12.2023 u spravi № 172/313/21// <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115821880> [in Ukrainian]
Postanova KTsS VS vid 28.03.2018 u spravi № 520/8073/16-ts // <https://reyestr.court.gov.ua/Review/73219620> [in Ukrainian]
Postanova KTsS VS vid 30.05.2024 u spravi № 229/7156/19// reyestr.court.gov.ua/Review/119559462 [in Ukrainian]
Rishennia YeSPL u spravi «Bochan proty Ukrainy (№ 2)» // https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_a43#Text
Rishennia YeSPL u spravi «Mantovanelli proty Frantsii» (1997) // <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58023>
Rishennia YeSPL u spravi «Augusto proty Frantsii» (2003) // <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-117241>
Rishennia YeSPL u spravi «Letinčič proty Khorvatii» (2016) // <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-162422>
Selivanov A. O. Sudova ekspertyza – shliakh do istyny [Selivanov A. O. Forensic examination - the way to the truth]. Holos Ukrainy. 2021. 15 kvitnia [in Ukrainian]
Tsyvilnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Civil Procedure Code of Ukraine], 2004// <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#n6774> [in Ukrainian]
Cherniavska O. S. Vysnovok eksperta yak zasib dokazuvannya u tsyvilnomu sudochynstvi Ukrainy [Cherniavska O. S. The opinion of an expert as a means of proof in the civil proceedings of Ukraine]. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu, 2025. Serii PRAVO. Vypusk 92: chastyna 1. S. 595-601 [in Ukrainian]

Надійшла до редколегії: 16.03.2026 / Рецензовано 17.04.2026 / Прийнято до друку 15.05.2026 / Доступно онлайн 30.05.2026

Приклад цитування:

Слободяник, Т., (2026). Особливості застосування результатів судових експертиз у цивільному судочинстві: проблеми та перспективи. *Архів кримінології та судових наук*. 1 (13). 138-143. DOI: <https://doi.org/10.32353/acfs.13.2026.12>